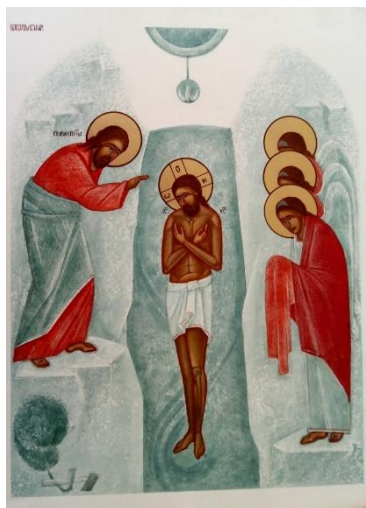

Křest Páně (z katecheze papeže Františka)

Při svátku Křtu Páně si připomínáme svůj křest. Evangelium nám ukazuje Ježíše ve vodách řeky Jordánu a ve středu mimořádného Božího zjevení. Svatý Lukáš píše: „Když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe, Duch Svatý sestoupil na něj v tělesné formě holubice a z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení.“ (Lk 3,21–22) Tímto způsobem Bůh Otec posvěcuje a zjevuje Ježíše jako Mesiáše, vykupitele a osvoboditele.

V této události, potvrzené všemi čtyřmi evangelií, proběhl přechod od křtu, udělovaného Janem Křtitelem a založeného na symbolu vody, k Ježíšově křtu „Duchem Svatým a ohněm“ (Lk 3,16). Hlavním tvůrcem křesťanského křtu je totiž Duch Svatý. Právě on spaluje a ničí prvotní hřích, navrácí pokřtěnému krásu Boží milosti, vysvobozuje nás z panství temnoty a přenáší nás do království světla, a tedy lásky, pravdy a pokoje. Takové je království světla! Pomysleme tedy, k jaké důstojnosti nás křest pozvedá!

„Jak velikou lásku nám Otec projevil, že se nejen smíme nazývat Božími dětmi, ale že jimi také jsme!“ (1Ján 3,1), prohlašuje apoštol Jan. Tato nádherná skutečnost – bytí Božími dětmi – s sebou nese zodpovědnost následovat Ježíše, poslušného Služebníka, a napodobovat jeho rysy – mírnost, pokoru, něhu. Není to snadné, zejména, když ve svém okolí nalézáme tolik nesnášenlivosti, pýchy a tvrdosti. Avšak díky síle, pocházející od Ducha Svatého, je to možné!

Duch Svatý, kterého jsme poprvé přijali v den svého křtu, otevírá srdce Pravdě, celé Pravdě. Duch pobízí náš život, aby se vydal náročnou, leč radostnou cestou milosrdné lásky a solidarity vůči našim bratrům. Duch nás obdarovává něhou Božího odpuštění a zahrnuje nás nepřemožitelnou silou Otcova milosrdenství. Nezapomínejme, že Duch Svatý je živou a oživující přítomností v člověku, který jej přijímá. Modlí se v nás a naplňuje nás duchovní radostí.

O svátku Křtu Páně pomysleme na den svého křtu. Všichni jsme byli pokřtěni a máme za tento dar děkovat. Zeptám se vás – kdo z vás zná datum svého křtu? Jistě nikoli každý, a proto vás zvu, abyste si ono datum vyhledali. Zeptejte se například rodičů, prarodičů, kmotrů anebo jděte do farnosti. Je velmi důležité znát datum našeho křtu, abychom jej mohli oslavovat. Je to den našeho znovuzrození jako dětí Božích. Domácí úkol na tento týden tedy zní: dohledat si křestní datum. Slavit onen den totiž znamená potvrdit své přilnutí k Ježíši a svůj závazek žít jako křesťané, členové církve a nového lidstva, ve kterém jsou všichni bratři. Panna

Maria, která byla první učednicí svého Syna Ježíše, kéž nám pomáhá, abychom svůj křest prožívali s radostí a apoštolskou horlivostí a abychom denně přijímali dar Ducha svatého, který z nás činí Boží děti.

Ježíš, učitel modlitby (z katecheze papeže Františka)

Během svého veřejného života Ježíš ustavičně vyhledává posilu v modlitbě. Evangelia popisují, jak se uchyluje na odlehlá místa, aby se modlil. Jedná se nicméně o střídmé a diskrétní postřehy, díky nimž si pouze můžeme představovat, jak mohly ony rozhovory v modlitbě vypadat. Jasně však dosvědčují, že ani ve chvílích nejvyššího zájmu o chudé a nemocné Ježíš nezanedbával svůj vnitřní dialog s Otcem. Čím více se nořil do lidské nouze, tím více vnímal nezbytnost odpočinku v trojičním společenství, návratu k Otci a Duchu.

V Ježíšově životě tedy existuje tajemství, skryté lidským očím, které se stává těžištěm všeho. Ježíšova modlitba je tajemná skutečnost, o níž jen cosi vytušíme, avšak která nám umožňuje, abychom celé jeho poslání vykládali ze správného hlediska. V oněch hodinách osamění – před svítáním anebo v noci – se Ježíš hrouží do své niternosti s Otcem, tedy do oné Lásky, po které žízní každá duše. Toto vychází najevo již od prvních dní jeho veřejného působení.

Jednu sobotu se kupříkladu městečko Kafarnaum mění v „polní nemocnici“. Po západu slunce lidé k Ježíšovi přinášejí všechny nemocné a on je uzdravuje. Ovšem před rozedněním se Ježíš vzdaluje, odchází na opuštěné místo a modlí se tam. Šimon a další se pouští za ním a když ho najdou, říkají mu: „Všichni tě hledají!“ Co na to Ježíš odpovídá? „Musím jít kázat do blízkých městeček, protože kvůli tomu jsem přišel.“ (Mk 1,35–38) Ježíš stále zachází o něco dál – v modlitbě s Otcem i v kázání, k němuž se ubírá do dalších vesnic, k novým horizontům a národům.

Modlitba je kormidlem, které udává směr Ježíšově kurzu. Etapy jeho misie nejsou diktovány úspěchy, konsenzem, onou svůdnou větou: „Všichni tě hledají!“ Ježíšova pouť se ubírá po méně pohodlné cestě, poslušné Otcových vnuknutí, kterým Ježíš naslouchá a která přijímá ve své osamělé modlitbě.

„Když se Ježíš modlí, už tím nás učí modlit se,“ prohlašuje Katechismus (2607). Z Ježíšova příkladu tudíž můžeme vyvodit několik rysů křesťanské modlitby. Modlitbě především musíme přiznat jedno prvenství: je první touhou nového dne, která se uvádí ve skutek za rozbřesku, před probuzením světa. Navrací duši k tomu, co by jinak zůstalo bez dechu. Dni prožívanému bez modlitby hrozí, že se změní v protivný či nudný zážitek. Vše, co se nám přihodí, by se mohlo zvrátit ve špatně snášený a slepý osud. Ježíš nás naopak vychovává k poslušnosti vůči realitě, a tudíž k naslouchání. Modlitba je hlavně nasloucháním Bohu a setkáním s ním.

Z každodenních problémů se tak nestávají překážky, nýbrž výzvy samotného Boha, abychom naslouchali člověku, kterého máme před sebou, a setkávali se s ním. Životní zkoušky se mění v příležitosti k růstu ve víře a milosrdné lásce. Každodenní život včetně jeho veškeré námahy se díky tomuto nadhledu stává „povoláním“. Modlitba svou mocí mění v dobro to, co by jinak v životě bylo odsouzením; otevírá rozlehlý obzor v mysli a rozšiřuje srdce.

Modlitba je dále uměním, které je třeba konat s vytrvalostí. Sám Ježíš říká: tlučte a tlučte... Všichni jsme schopni příležitostných modliteb, které se rodí z emocí daného okamžiku, ale Ježíš nás vychovává k jinému typu modlitby – takové, která zná kázeň a jejíž výkon se povyšuje na pravidlo života. Vytrvalá modlitba působí postupnou proměnu, posiluje v čase soužení a dopřává milost opory v Tom, který nás miluje a ustavičně chrání.

Další vlastností Ježíšovy modlitby je samota. Kdo se modlí, neprchá před světem, ale upřednostňuje opuštěná místa. Tam mohou v tichu vyniknout mnohé hlasy, které skrýváme v nitru – nejzasutější touhy, urputně potlačované pravdy a podobně. Především ale v tichu promlouvá Bůh. Každý člověk potřebuje svůj prostor, kde by pěstoval svůj vnitřní život a jeho skutky nabývaly smyslu. Bez vnitřního života jsme povrchní, zmocňuje se nás neklid a úzkost, což nám škodí! Proto se musíme věnovat modlitbě. Bez vnitřního života totiž unikáme realitě i sami sobě, jsme věčně prchajícími muži a ženami.

A nakonec se Ježíšova modlitba stává místem, na kterém vnímáme, že vše pochází od Boha a navrací se k němu. My lidé se občas považujeme za pány veškerenstva, anebo naopak ztrácíme jakoukoli sebeúctu, pohybujeme se mezi těmito dvěma krajnostmi. Modlitba nám napomáhá najít správný rozměr vztahu s Bohem, naším Otcem, a vším stvořením. Ježíšova modlitba je konečně odevzdáním do Otcových rukou, jako to učinil Ježíš za smrtelné úzkosti v Getsemanské zahradě: „Otče, jestliže je to možné...ale ať se stane tvá vůle.“ Odevzdání do Otcových rukou. Je pěkné, že když jsme neklidní či trochu znepokojení, Duch Svatý nás v nitru proměňuje a přivádí k tomuto odevzdání do Otcových rukou: „Otče, ať se stane tvá vůle.“ Objevme v evangeliu Ježíše Krista jako učitele modlitby a vydejme se do jeho školy. Ujišťuji vás, že tak najdeme radost a pokoj.

Vytrvalá modlitba (z katecheze papeže Františka)

Pokračujeme v tématu modlitby. Kdosi mi řekl: „Příliš mluvíte o modlitbě. To není nutné.“ Ano, je to nutné. Pokud se totiž nemodlíme, nebudeme mít sílu dál žít. Modlitba je kyslík života. Modlitbou na sebe stahujeme pozornost Ducha Svatého, který nás neustále nese dál. Proto mluvím tolik o modlitbě. Ježíš dal příklad neustálé

modlitby, konané s vytrvalostí. Ustavičný dialog s Otcem, mlčky a v usebrání, je oporou celého jeho poslání. Evangelia nám podávají také jeho pobídky učedníkům, aby se modlili naléhavě a neochabovali. Katechismus připomíná tři podobenství z Lukášova evangelia, jež zdůrazňují tuto charakteristiku Ježíšovy modlitby (srv. KKC, 2613).

Modlitba musí být především houževnatá: jako onen člověk z podobenství, který neodbytně žádá přítele uprostřed noci o tři chleby pro svého nenadálého hosta. Přítel odpoví záporně, protože je už na lůžku, ale on naléhá a naléhá, dokud jej nedonutí vstát, aby mu dal chléb, o který prosí (srv. *Lk* 11,5–8). Neúprosně prosí. Bůh je však trpělivější než my a ten, kdo s vírou a vytrvalostí klepe na bránu jeho srdce, nebude zklamán. Bůh vždycky odpoví, vždycky. Náš Otec dobře ví, co potřebujeme; neodbytnost nemá za cíl jej informovat nebo přesvědčit, nýbrž živit v nás touhu a očekávání.

Druhé podobenství je o vdově, která se obrací na soudce, aby se jí zastal. Soudce je muž bez skrupulí, ale nakonec se rozhodne vdově vyhovět, dohnán její neodbytností (srv. *Lk* 18, 1–8). Říká si: „Raději se jí zastanu, aby mne pořád neobtěžovala.“ Toto podobenství dává pochopit, že víra není nějaký momentální impulz, nýbrž odvaha dovolávat se Boha, ba „diskutovat“ s ním a nerezignovat před zlem a nespravedlností.

Třetí podobenství představuje farizeje a celníka, kteří se jdou modlit do chrámu. První se obrací k Bohu chválou svých zásluh; druhý se necítí hoden ani vstoupit do svatyně. Bůh však nevyslyší modlitbu toho prvního, tedy pyšných, nýbrž modlitbu pokorných (srv. *Lk* 18,9–14). Není pravé modlitby bez pokorného ducha. A právě pokora nás vede, abychom prosili v modlitbě.

Učení evangelia je jasné. Je třeba se modlit ustavičně, i když se všechno jeví jako marné, zdá se, že Bůh je hluchý a němý a že jde o ztrátu času. I když je nebe potmělé, křesťan se nepřestává modlit. Jeho modlitba je souběžná s vírou. A víra může mnohdy v životě vypadat jako iluze a jalová námaha. V našem životě jsou temné chvíle, kdy se víra jeví jako iluze. Konat modlitbu však znamená přijímat

také tuto námahu. Někdo řekne: „Otče, já se modlím, a necítím nic... mám vyprahlé srdce.“ Musíme pokračovat i v těchto chvílích, kdy nic necítíme. Mnoho svatých a světic zakusilo noc víry i mlčení Boha – kdy klepeme a Bůh neodpovídá – a svatí vytrvali.

V těchto nocích víry není nikdy sám ten, kdo se modlí. Ježíš totiž není pouze svědkem a mistrem modlitby, je víc. On nás zahrnuje do svojí modlitby, abychom se mohli modlit v něm a skrze něho. A to je dílo Ducha Svatého. Z tohoto důvodu nás evangelium nabádá prosit Otce v Ježíšově jménu. Svatý Jan přináší tato Pánova slova: „Za cokoli budete prosit v mém jménu, to všechno udělám, aby Otec byl oslaven v Synovi.“ (Jan 14,13) Katechismus vysvětluje, že „jistota vyslyšení našich proseb je založena na Ježíšově modlitbě“. (KKC, 2614) Ta dává lidské modlitbě křídla, která toužila mít vždycky.

Jak tady nezmínit slova 91. žalmu, plná důvěry, prýstící ze srdce, které všechno očekává od Boha: „Ochrání tě svými perutěmi, uchýlíš se pod jeho křídla, štít a pavéza je věrnost jeho. Nemusíš se bát noční hrůzy, šípu létajícího ve dne, moru, který se plíží ve tmě, nákazy, jež pustoší o polednách.“ (Žl 91,4–6). V Kristu se tato nádherná modlitba naplňuje, v něm nachází plnost svojí pravdy. Bez Ježíše by našim modlitbám hrozilo, že budou redukovány na lidské snahy, určené nejspíše k nezdaru. On však vzal na sebe každé zvolání, každý vzdech, každý jásot, každou úpěnlivou prosbu... každou lidskou modlitbu. Nezapomeňme, že se v nás modlí Duch Svatý, vede nás k modlitbě a přivádí k Ježíši. Je darem, který nám daroval Otec i Syn na cestu k setkání s Bohem. Když se modlíme, pak se v našem srdci modlí Duch Svatý.

Kristus je pro nás vším, také v našem životě modlitby. Svatý Augustin to říká působivým výrazem, který nacházíme také v Katechismu. Ježíš „se za nás modlí jako náš kněz, modlí se v nás jako naše hlava; my se modlíme k němu jako k svému Bohu. Poznávejme tedy naše hlasy v něm i jeho hlas v nás“. (KKC, 2616) Proto se křesťan, který se modlí, ničeho neobává, svěruje se Duchu Svatému, který nám byl darován, prosí v nás a vzbuzuje modlitbu. Kéž nás Duch Svatý, Mistr modlitby vede a učí modlitbě.

Duben 2023

Velikonoční modlitba papeže Františka

Kristus nás zve. Aleluja!

Bez Tebe, Pane, by byla marná naše modlitba a iluzorní naše naděje na pokoj. Ty však jsi živý a působíš skrze nás a s námi.

Jsi náš pokoj!

Zmrtvýchvstalý Pán ať zbourá přehradu nepřátelství, která dnes rozděluje bratry.

Ať je oporou ženám, které jsou obětí násilí ve válečných zónách ve všech částech světa.

Ať zachrání děti trpící konflikty, které jsou jim cizí, ale okrádají je o dětství a často také o život. Kolik pokrytectví je v zamlčování či zapírání vražd žen a dětí! Zde ukazuje válka svoji nejděsivější tvář.

Pán ať nadále pomáhá všem maličkým a chudým tohoto světa věřit a doufat, že Boží království je blízko, je mezi námi a spočívá „ve spravedlnosti, radosti a pokoji, jaké dává Duch Svatý.“ (Řím 14,17) Ať je oporou všem, kdo se každodenně snaží přemáhat zlo dobrem, gesty a slovy bratrství a úcty, setkáváním a solidaritou.

Pán ať posílí ve vládcích a všech zodpovědných představitelích ušlechtilost, čest, spolehlivost a odvahu při hledání pokoje cestou dialogu a vyjednávání.

Pán ať nám všem umožní být tvůrci pokoje tam, kde jsme: v rodinách, ve škole, v práci, v komunitách, v každém prostředí, abychom si vzájemně „umývali nohy“ podle vzoru našeho Mistra a Pána. Jemu buď sláva a chvála, dnes i navěky.

Amen.

Panna Maria, žena modlitby (z katecheze papeže Františka)

Dnes se setkáme s Pannou Marií, ženou modlitby. Maria se modlila. Ještě když ji svět nezná a je prostou dívkou, zasnoubenou s mužem z Davidova domu, Maria se modlí. Můžeme si představit mladou dívku z Nazareta, pohrouženou do mlčení v ustavičném dialogu s Bohem,

který jí záhy svěří poslání. Ona je milostiplná a neposkvrněná od početí, ale dosud nic neví o svém netušeném a mimořádném poslání a rozbouřeném moři, na které se má vydat. Jedno je jisté: Maria patří k velkému zástupu těch, jejichž srdce je pokorné, nevyskytují se v oficiálních dějepisech, avšak Bůh s nimi připravil příchod svého Syna.

Maria svůj život nevede autonomně, čeká, že Bůh uchopí otěže její cesty a povede ji, kam chce On. Je poddajná a touto svojí disponibilitou připravuje velké události, jimiž je Bůh vtažen do světa. Katechismus nám připomíná její stálou a pečující přítomnost v dobrotivém Otcově plánu a v Ježíšově životě (srv. KKC, 2617–2618).

Maria se modlí, když přichází archanděl Gabriel, aby jí v Nazaretě doručil poselství. Jejím drobnému a nezměrnému přitakání, jež dá v té chvíli celému stvoření poskočit radostí, předcházelo v dějinách spásy mnoho jiných přitakání, mnohá důvěřivá poslušnost a mnohá ochota vzhledem k Boží vůli. Není lepší způsob modlitby než stanout jako Maria v postoji otevřenosti, se srdcem otevřeným Bohu: „Pane, co chceš ty, kdy chceš ty a jak chceš ty.“ To znamená, že srdce se otevírá Boží vůli a Bůh ustavičně odpovídá. Kolik jen věřících takto prožívá svoji modlitbu! Ti, kteří jsou pokorného srdce, se takto modlí, v oné, dalo by se říci, podstatné pokoře; v pokoře jednoduchosti: „Pane, co chceš ty, kdy chceš ty a jak chceš ty.“ Lidé, kteří se takto modlí, se nerozčilují, že dny jsou plné problémů, ale jdou vstříc realitě a vědí, že v pokorné lásce, v lásce nabízené za každé situace, stáváme se nástroji Boží milosti. „Pane, co chceš ty, kdy chceš ty a jak chceš ty.“ Je to prostá modlitba, která však vkládá náš život do Pánových rukou, aby nás vedl. Všichni se takto můžeme modlit, takřka beze slov.

Modlitba umí ochočit neklid, který se nás zmocňuje, protože si vše nárokujeme dřív, než o to požádáme, a chceme to ihned. Tento neklid nám ubližuje, ale modlitba jej dokáže upokojit a proměnit v ochotu. Když mne ovládne neklid, modlím se a modlitba mi otevírá srdce a uschopňuje mne k přijetí Boží vůle. Panna Maria v těch několika okamžicích Zvěstování dovedla odmítnout strach, přestože tušila, že si svým přitakáním přivodí velmi těžké zkoušky. Chápeme-li v modlitbě, že každý den, který od Boha dostáváme, je povolání, pak svoje srdce rozšiřujeme

a přijímáme všechno. Učme se tak říkat: „Pane, co chceš ty. Slib mi jen, že budeš se mnou na každém kroku.“ Toto je důležité: požádat Pána o jeho přítomnost na každém kroku naší pouti; prosit, aby nás nenechal samotné, neopustil v pokušení a těžké chvíli. Onen závěr modlitby Otče náš vyznívá takto: je to prosba o milost, o kterou nás Pána naučil žádat sám Ježíš.

Maria provází Ježíše modlitbou po celý život, až do smrti a zmrtvýchvstání, a nakonec provází i první kroky rodící se církve (srv. *Sk* 1,14). Modlí se spolu s učedníky, kteří prošli pohoršením kříže. Modlí se s Petrem, který podlehl strachu a plakal z lítosti. Maria je mezi učedníky, muži a ženami, které povolal její Syn, aby utvářeli jeho společenství. Nedělá mezi nimi kněze, nikoli! Vystupuje jako Ježíšova Matka, která se s nimi modlí, ve společenství, jako jedna jeho členka. Modlí se s nimi a za ně. A její modlitba předchází budoucnost, která se naplňuje: působením Ducha Svatého se stala Matkou Boží a působením Ducha Svatého Matkou církve. Když se Maria modlí se vznikající církví, stává se Matkou církve, v modlitbě provází učedníky při prvních krocích církve, očekávající Ducha Svatého. Činí tak mlčky, a to ustavičně. Mariina modlitba je tichá. Evangelium vypráví pouze o jediné Mariině modlitbě, když v Káně prosí svého Syna za ony nebohé lidi, kterým hrozí, že při oslavě utrhá ostudu. Jen si to představme – uspořádat svatební hostinu a v jejím závěru nalévat mléko, protože víno už došlo! To by ale byla ostuda! Maria se ale modlí a žádá Syna, aby ten problém vyřešil. Mariina přítomnost je již sama o sobě modlitbou a její pobývání ve Večeřadle mezi učedníky, kteří očekávají Ducha Svatého, je spočinutím v modlitbě. Takto Maria rodí církev, je Matkou církve. Katechismus vysvětluje: „Ve víře jeho pokorné služebnice se Božímu daru dostává přijetí, na které Bůh čekal už od počátku časů.“ (KKC, 2617)

V Panně Marii je přirozená ženská intuice povýšena jejím zcela jedinečným sjednocením s Bohem v modlitbě. Proto při četbě evangelia zjišťujeme, že někdy jako by se vytrácela, aby se pak v zásadních chvílích znovu objevila. Maria je otevřena Božímu hlasu, který vede její srdce a kroky tam, kde je zapotřebí její přítomnosti. Tiché účasti matky a učednice. Je přítomna, poněvadž je Matkou, ale též protože je první učednicí, která si nejlépe osvojila Ježíšovo učení. Maria nikdy neprohlašuje: „Pojďte, vše vyřeším,“ ale vybízí: „Udělejte všechno, co vám řekne,“ přičemž neustále ukazuje na Ježíše. Toto je typický postoj učedníka a Maria je první učednicí: modlí se jako Matka a jako učednice.

„Maria to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom.“ (*Lk* 2,19) Takto evangelista Lukáš načrtává Matku Páně v evangeliu Ježíšova dětství. Všechno, co se děje kolem ní, má hluboký dopad na její srdce: dny naplněné radostí, stejně jako nejtemnější chvíle, kdy také ona stěží chápe cesty, kterými se má ubírat Vykoupení. Všechno končí v jejím srdci, aby bylo modlitbou důkladně vytrženo a proměněno. Ať už jde o dary mudrců anebo útěk do Egypta, až k onomu děsivému pašijovému pátku – to všechno Matka uchovávala v srdci a vnáší do svého dialogu s Bohem. Kdosi přirovnal Mariino srdce k perle nedostižné nádhery, utvořené a vyhlazené trpělivým přijímáním Boží vůle skrze Ježíšova tajemství, o nichž rozjímal v modlitbě. Jak by bylo krásné, kdybychom se mohli alespoň trochu připodobnit

naší Matce! Srdcem otevřeným Božímu slovu, tichým a poslušným srdcem, srdcem, které dokáže přijímat Boží slovo a dává mu růst spolu s dobrou setbou církve.

Tři znamení časů pro zpytování srdce

Poslední květnovou nedělí skončila velikonoční doba. Papež František nás při Urbi et orbi na neděli vzkříšení nechal rozjímat myšlenku, že **tempo směřující ke vzkříšení se po Velikonocích zrychluje**. Obraz spěchající církve, církve v pohybu nám přibližují evangelia – zkusme si přečíst najednou všechny úryvky o Ježíšově zmrtvýchvstání. Jeho zmrtvýchvstání nikdo neviděl: každý na onu událost reaguje podle toho, do jaké míry se jeho srdce otevřelo Bohu. Tak Panna Maria při vzkříšení slyšela znít majestátní hudbu varhan a viděla vznešené světlo. Vzápětí se jí, jako první, ačkoli to evangelia nezmiňují, Ježíš zjevil a ona doslova pila z jeho vzkříšeného Srdce. Strážce naopak slyšely hromy a zemětřesení a v jejich uzavřené mysli to vyvolalo hrůzu a zmatek. Ani potom se neobrátily – šly a vzaly peníze za to, aby o události lhaly. Ženy a apoštolové viděli pouze prázdný hrob. Některé ženy ze strachu nic neřekly, Magdalena se svým temperamentem naopak běžela za Petrem. Petr se divil, Jan uvěřil. Někteří učedníci měli zvěst o vzkříšení za ženské povídačky. Apoštolové se báli a byli zavření ve večeradle. Mnozí učedníci nevěřili zvěstem o tom, že se Ježíš má zjevit v Galileji. Ježíš tyto všechny zmatené reakce sbírá a jedná osobně: sám se zjevuje emauzským učedníkům, Magdaleně, Petrovi, Dvanácti, Tomášovi... Chce, aby se stali skutečnými svědky **Zmrtvýchvstalého**.

I my se nacházíme v podobné situaci. Pandemické období a následné napadení Ukrajiny Ruskem bylo a je jako prázdný hrob, okolo kterého vřou nejrůznější reakce. Ježíš v tom všem ale osobně jedná a zjevuje se. **Tlukot jeho Srdce je v tom chaosu jediným spolehlivým záchytným bodem**.

Když se v šedesátých letech, právě v době, kdy se konal Druhý vatikánský koncil, zjevovala Panna Maria v malé španělské vesničce San Sebastián de Garabandal, zvala lidstvo, stejně jako v Lourdech, La Salette, Fatimě či potom v Medjugorje k obrácení. V Garabandalu zároveň svěřila vizionářkám poselství o tom, co má přijít jako Boží pomoc k tomuto obrácení: „varování“, „zázrak“ – a „trest“, pokud se lidstvo po varování a zázraku neobrátí.

„Varování“ v češtině trochu leká, v originále tomu tak ale není. Slovo „aviso“, které Panna Maria užila, ve španělštině má neutrálnější zabarvení a má více významů. Kromě významu výstrahy „aviso“ je dopravní značka, která usměrňuje jízdu; je to pozornost, obezřetnost, rozvaha, kterou něčemu věnujeme; a také *znamení*. „Aviso“ Panny Marie můžeme lépe přeložit jako **znamení časů**. Tak jako prázdný hrob byl znamením, které mělo učedníky dovést k Zmrtvýchvstalému Kristu – a které farizeje ještě více zatvrdilo – také v naší době se odehrává stejné znamení

časů. Není třeba si představovat žádné spektakulární znamení z nebe. Toto znamení nám má **pomoci otevřít smysly srdce** pro to, abychom Zmrtvýchvstalého Krista uviděli a našli, jak Ježíš ve světě působí a osobně se nám zjevuje.

Pohled do srdce a otevření smyslů srdce je vlastně smyslem zpytování svědomí. V tomto „zvláštním“ zpytování svědomí se jedná o to, abychom při stálé zaměřenosti na vlastní hříchy a chyby (potažmo na chyby druhých) nepřehlédli krásné působení Krista ve svém životě. Zpytování svědomí má obvykle tři části: vztah k sobě, bližnímu a k Bohu. Také znamení časů v dnešní době bychom mohli takto symbolicky rozčlenit.

V první fázi tohoto „varování“ – lépe řečeno Boží šance – jsme byli vystaveni **pohledu na sebe**. Pandemie nás jakoby „usvědčila“, jak to máme se strachem z utrpení a smrti a co pro nás znamenají svátosti. Jsou jen zvykem, který je možné z „legitimních“ důvodů opustit, anebo bytostnou žízň, kterou žádné důvody nemohou uhasit? Pro množství z nás pandemie také znamenala zpomalení a zkušenost samoty, možná usebrání, na které jsme si v době pohodlné porevoluční svobody odvykli. Mohli jsme se tak odvážit pohlédnout více dovnitř vlastního nitra a zjistit o sobě něco nového. Každý takový pohled byl hluboce individuální, podle toho, jak Bůh koho stvořil. Dovedli jsme v tichu zaslechnout jeho hlas k sobě osobně? Dovedli bychom například sami pro sebe tuto dobu vystihnout jediným úryvkem nebo větou z Písma?

Válka odehrávající se na Ukrajině je znamením ještě silnějším. Pandemie nás leckdy zasáhla pouze v našem vlastním pohodlí. Najednou je zde cosi mnohem vážnějšího – dovedeme doslovně vzít za své podobenství o boháči a Lazarovi? Ježíš upírá náš **pohled na bližní**: dokážeme vidět svého bratra, který nepředstavitelně trpí? Dovedeme v něm zahlédnout Ježíšovo zmučené tělo? Dovedeme nad ním plakat?

Třetí fáze tohoto znamení **patří Bohu**. Učedníci po vzkříšení byli sami zodpovědní za to, co udělají – zda zůstanou v Jeruzalémě, nebo odejdou, zda ženám budou věřit, nebo ne, zda rezignovaně zůstanou na místě, anebo se alespoň půjdou podívat k hrobu; na druhou stranu nikdo z nich si nemohl „přivolat“ Ježíšovo zjevení – o tom rozhoduje Ježíš sám, ve správný čas. Správný čas nebyl až po Zmrtvýchvstání. Ježíš v nich působil již dlouho předtím a připravoval je na plnost Ducha, kterého jim pošle. Vzkříšení a ještě více Seslání Ducha Svatého byly jako pečeť Ježíšova skrytého působení a jako vytrysknutí pramene, jehož síla se již dlouho sbírala v zemi.

Když Jacinta, jedna z garabandalských vizionárek, mluví o „varování“, říká, že bychom ho „neměli bychom vnímat jako něco děsivého, ale spíše jako příležitost k tomu, abychom se stali lepšími. Je důležité, abychom nečekali až na zázrak, abychom se stali lepšími. Obrácení musí být dnes, ne až zítra“. Víme, že „polepšit se“ nedokážeme sami. K tomu nám dopomůže jedině Duch Svatý. Takto také my vzýváme Ducha Svatého, aby zevnitř našich srdcí vytryskl pramen živé vody a **Ježíšova Tvář** se zjevila celému světu.

Prosme Pána, abychom se učili jednat v síle jeho Ducha. Začněme ho velmi silně vzývat, aby opět ve své síle sestoupil na zem: do srdcí těch, kteří jsou ustrašení, do srdcí těch, kteří nemají odvalu jednat v síle lásky. Modleme se za ně, budme Pánovými svědky až na konec země.

Naše modlitba přinese do srdcí mnohých lidí Boží sílu, ne hlučnost, ale sílu ticha a pokory každého srdce, každého člověka. Jen v síle pokory a tichosti srdce se dá jednat. Prosme, abychom uměli jednat v síle Pánova Ducha, v síle lásky.

S. Anna Lexmaulová

Boží hrob – chrám v chrámě

Jeruzalém – Základní kámen

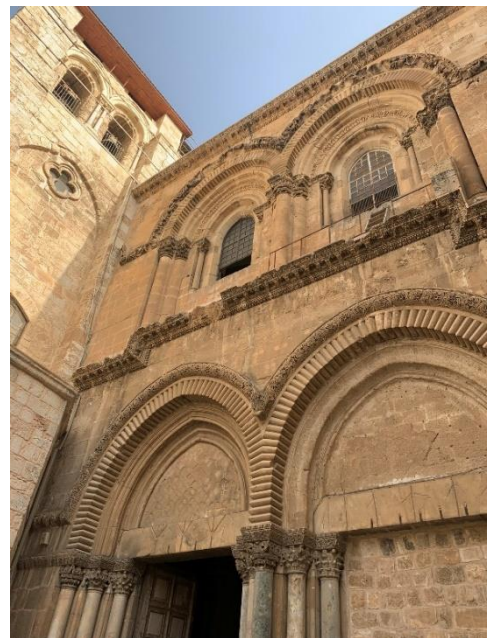
Od nepaměti se říkalo, že Jeruzalém je středem vesmíru, základem světa a radostí celé země. V Chrámové svatyni se uchovával takzvaný Základní kámen, který je podle židovských legend přesným středem celého světa – z něho Bůh stvořil svět. „Tak praví Pán, Hospodin: „Hle, kladu na Siónu kámen jako základ, kámen spolehlivý, nárožní, vzácný, pevně zasazený. Nezakolísá, kdo v něj důvěřuje.“ (Iz 28,16) Na tomto Základním kameni spočíval v prvním chrámu stánek úmluvy. Je to právě tento kámen, u kterého přistál Noe s archou, Abrahám měl na něm obětovat Izáka, Jákob si jej podložil pod hlavu, než měl vidění nebeského žebříku, Mojžíš z něj vytesal desky Desatera a Šalamoun na něm postavil první Chrám a postavil na něj archu.

Když byl první

Chrám zničen a židé odvedeni do babylonského zajetí, archa byla ztracena a nikdo neví, kde se nachází. Ale zůstal Základní kámen a na tom byl postaven druhý Chrám – ten, ve kterém kázal Ježíš. Když tedy Ježíš říká: „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kvádrem nárožním“, židé dobře věděli, o čem hovoří: to on je Základním kamenem, středem vesmíru, základem světa a radostí celé země.

Ježíše ukřižovali venku za hradbami Jeruzaléma – *mimo jejich střed světa*: tak jako ve Starém zákoně vyháněli kozla, kterého zatížili svými hříchy, ven do pouště (Lv 16,21–22). Je to však odvržený kámen golgotské skály, který je kamenem nárožním – pravým středem Jeruzaléma. Na periferii se nachází ruiny původního Chrámu s celou jeho zničenou nádherou.

Můžeme si vzpomenout na vidění v knize Daniel (*Dan 2,31–35*): „Ty, králi, jsi měl vidění, a hle – socha. Byla to velmi mohutná socha, měla hlavu z ryzího zlata, prsa

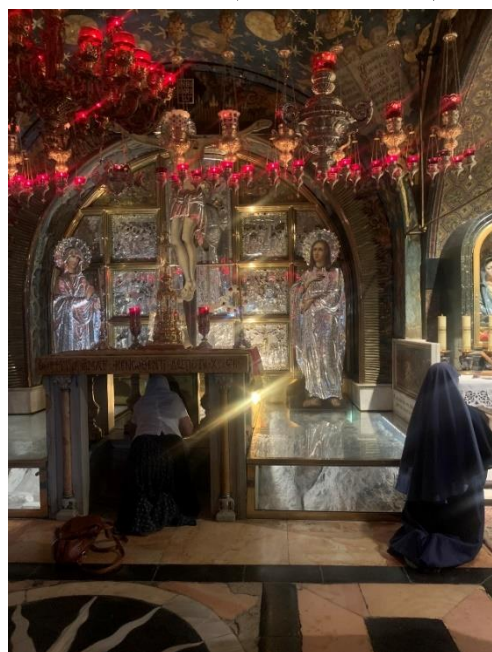

Boží hrob – vstup do chrámu

a ramena ze stříbra, břicho a bedra z mědi. Stehna byla ze železa, nohy částečně ze železa, částečně z hlíny. Tu se náhle bez lidského přičinění uvolnil kámen, udeřil do železných a hliněných nohou sochy a rozdrtil je. Tu se ihned zhroutilo železo, hlína, měď, stříbro a zlato a byly jako plevy na mlatu v létě, vítr je odnesl, ani stopa po nich nezůstala; kámen pak, který udeřil do sochy, stal se velikou horou a naplnil celou zemi.“ V této souvislosti Ježíš dává Šimonovi nové jméno Petr-Skála a svěčuje mu církev.

Když Ježíš zaplakal na Jeruzalémem, plakal nikoli nad Chrámem (i když učedníci byli jeho nádherou fascinovaní jistě oprávněně, *Mt 24,1*): „Mystickým autorům se Jeruzalém stal obrazem lidské duše. V městě je mnoho ulic, obchodů, úřadů. Uprostřed pak je opevněný chrám. Tak i lidská duše má mnoho schopností, možností, zájmů. Všechny dostávají smysl, když se usídlí v jejich středu Bůh. Ten dokáže sjednotit všechno to, co je v našem životě rozptýlené. Vypudíme-li však z duše vzpomínku na Boha, všechny naše myšlenky a zájmy ztratí jednotu, přestávají být ucelené. Tak v nás doslova nezůstane kámen na kameni. Na zničenou duši je smutnější pohled než na zničené město... Ale Kristus, Kníže míru, nás vede k opravdovému pokoji. I uprostřed neúspěchů můžeme zakoušet, že Ježíš Kristus je Pán, žít ve spojení s ním, v něm být zakořeněni jako v základním kameni, na něm stavět.“ (Tomáš Špidlík)

Hora, do které je Základní kámen zasazen a na které stával Chrám, se jmenuje Morija – to znamená doslova „bod hořkosti“ (pochází ze slova myrrha, která byla použita k Ježíšovu pohřbu). Je to místo, ze kterého Bůh ve své hořkosti započal nové stvoření (srv. *Ex 32,10*). Toto jméno je etymologicky příbuzné se jménem

Maria. Teologové říkají, že celé dějiny lidstva se sbíhají k jedinému bodu, k jediné osobě: Panně Marii. V dějinách světa od počátku existuje jako jakási červená nit „Mariin rod“ (od Abraháma až po papeže Františka) – Maria je novou horou Morijí, na které Bůh založil svět, je skutečným středem vesmíru, základem světa, radostí celé země. Když ženy přišly uctít Ježíšovo svaté tělo v hrobě, anděl jim řekl: „Není tady, byl vzkříšen!“ (*Mt 28,6*) – kámen Božího hrobu je prázdný! Sám jim dává ihned návod, co dělat: odpoutat se od prázdných forem úcty a stát se živými svědky Zmrtvýchvstalého jako Panna Maria (srv. *Mt 28,6–7*). Ježíš sám nám proměňuje naše srdce kamenné v srdce z masa: vše činí nové (srv. *Ex 11,19*; *Žj 21,5*)!

Kalvárská skála

Zlatý–Nebeský Jeruzalém

Ježíš na křížové cestě řekl: „Když se toto děje se zeleným stromem, co teprve se stane se suchým!“ (Lk 23,31) Můžeme to ale obrátit a říci pozitivně: Když toto se děje v pozemském Jeruzalémě, co teprve budeme zakoušet v nebeském? Teolog Scott Hahn ve své knize *Hostina Beránkova* vysvětluje knihu Zjevení svatého Jana jako mši svatou a mši svatou jako Zjevení čili jako vidění nebeského Jeruzaléma. Říká, že účastí na každé mši svaté doslova vstupujeme do nebe na zemi. „Nejprve přichází láska, potom svatba: slovo *apokalypsis* původně označovalo poodhalení nevěstina závoje, k němuž došlo těsně završením manželství... Když Ježíš zemřel, chrámová opona se roztrhla – Boží svatostánek byl tedy zjeven, odhalen. Nebe a země se mohly setkat v důvěrné lásce.“ Je naším privilegiem o důvěrnou lásku s Bohem stále usilovat a bděle čekat na její plné dovršení v plnosti časů.

Když Ježíš odcházel do nebe, andělé apoštolům řekli: „Lidé z Galileje, proč tak stojíte a hledíte k nebi? Tento Ježíš, který byl vzat od vás do nebe, přijde zase právě tak, jak jste ho viděli, že odchází do nebe.“ (Sk 1,11) Ježíšovo Nanebevstoupení však není jeho odchodem od nás, do nebe, ale naopak jeho příchodem k nám, do světa: vstoupil totiž do pravého nebe, tj. do našich srdcí. Ta chce připravit, aby se mohla stát příbytkem Trojice. K tomu nám sesílá svého Ducha: aby učinil svůj příbytek, pravý Jeruzalém, z našich srdcí. Židovky měly ve zvyku nosit šperk, který nesl podobu Svatého města: říkaly mu Zlaté město. My, křesťané, máme velkou výsadu, že Zlaté město nejen smíme nosit, ale Zlatým Jeruzalémem se máme přímo stát: naše srdce je Zlatým Jeruzalémem, z nějž vzejde Ježíš při svém druhém příchodu.

Ve Zjevení svatý Jan Nebeský Jeruzalém popisuje: „Přenesl mě v duchu na velikou a vysokou horu a ukázal mi svaté město, Jeruzalém. Mělo silné a vysoké hradby s dvanácti branami a dvanáct bran bylo dvanáct perel: každá brána byla vytvořena z jediné perly. A toto město nemá zapotřebí ani slunce, ani měsíce, aby ho osvětlovaly, protože ho ozařuje Boží velebnost. Jeho světlem je Beránek.“ (Zj 21,10–23) Ježíš nás do Zlatého města, ve kterém už nebudeme závislí na slunci ani měsíci, protože v plnosti poznáme drahého Beránka svého srdce, uvádí dvanácti branami tvořenými ze vzácných perel jeho darů: *radosti, síly, jednoty, mariánské čistoty, nebeského království–věčného života, následování, ticha, Pánovy věčné oběti (věčné mše svaté–umývání nohou), královské vznešenosti, vnitřní slzy radosti, Pánova Boholidství...* Můžeme rozjímat, jak a v jakých okamžicích ve svém životě jednotlivými branami procházíme; a také se sami sebe ptát, jaké jméno nese jedinečná osobní perla – o které víme jen my sami – již nás Pán uvádí k sobě do Zlatého Jeruzaléma. Maranatha, přijď, Pane Ježíši!

Kámen, kde se otisky Ježíšovy stopy při jeho Nanebevstoupení

Tomáš – pozvání k janovskému blahoslavenství

Na počátku srpna jsme sledovali a modlili se za setkání mladých s papežem v Lisabonu. Možná tam někdo z vás byl přítomen osobně! Papež František je otevřený všem otázkám, které mu lidé, zejména mladí, kladou. Nedávno například vyšel zcela nový dokument, který spočívá právě v tom, jak mu mladí lidé – velmi rozmanitých osobních příběhů – kladou otázky a on na ně s velkou otevřeností i pevností odpovídá. Také na setkání v Lisabonu mladí lidé položili papeži Františkovi řadu otázek. Papež František to hodnotí kladně, protože to podle jeho slov ukazuje na *neklid duše*. Dokonce jej někdy označuje za *posvátný neklid* a vybízí k němu nejen mladé, ale i ty, kteří už žijí ve svém povolání. Neklid

nepramení pouze z toho, že zatím nevím, co mám v životě dělat, a hledám to. „Svůj vlastní neklid má v sobě každý, tento neklid si neseme s sebou, i když se modlíme před Bohem. Naše otázky se v životě stávají odpověďmi, na které stačí jen čekat, protože Boží láska je vždy překvapením.“ Tento *posvátný neklid* si můžeme přiblížit na biblické postavě apoštola Tomáše. Každý z nás jej má nejspíš spojeného s onou Ježíšovou výtkou a Tomáš má u nás šablonovitou „nálepku“ nevěřící. Byla to však skutečně výtka? Pokusme se tomu porozumět na symbolickém přirovnání apoštolů Jana a Tomáše ke dvěma rozměrům církve, které – oba zároveň – má v sobě každý z nás.

Jaký je rozdíl mezi *Janem*, který „viděl a uvěřil“ (*Jan 20,8*; jako jediný uvěřil již na základě prázdného hrobu, nikoli až po zjevení samotného Ježíše), a *Tomášem*, kterému Ježíš udělil zdánlivou výtku „protože jsi mě uviděl, uvěřil jsi“? (*Jan 20,29*) Můžeme tomu porozumět, když Jana a Tomáše uvidíme očima eschatologie: čili očima které se ne(po)zastavují nad tím, co teprve roste, ale za tím spatřují tušené dovršené Ježíšovo vítězství – které opravdu ještě zatím nikdo z nás nevidí, a přesto mu věříme – a k němu putujeme.

Tomáše bychom mohli přirovnat k církvi, která ještě, tak jako emauzští učedníci, putuje za soumraku: říkejme jí *večerní církev* – církev, která jak se říká v liturgii, kontempluje Krista, který se za ni na kříži vydal jako večerní oběť (srv. *Žl 141,2*; *Dan 9,21*; modlitba nešpor 4.8.). *Večerní církev* je také církev Josefa z Arimatie, Nikodéma či zbožných žen, které se s největší láskou ještě ten večer, kdy Ježíš zemřel, postarali o jeho mrtvé tělo (také my se staráme o „Ježíšovo mrtvé tělo“, když

konáme například skutky milosrdenství. „Kdy jsme tě viděli a posloužili ti? V každém z těchto trpících, umírajících jsem byl já...“; srv. *Mt 25,31–46*)

Jana bychom mohli přirovnat k církvi, která Krista vyhlíží, a i když ho ještě nevidí, zatím je jí dáno jen znamení prázdného hrobu, dostala od Boha milost v něj věřit; je to skryté Mariino Srdce v církvi, které je schopno spatřit „bílou hostii na bílém pozadí“ nebo „Slunce Krista tam, kde veškeré slunce zhaslo“ (srv. *Zj 21,23.22,5*). Jako na ikoně Proměnění, kde se Kristus nachází v tmavě modré mandorle, protože jediným sluncem je on sám: člověk se při snaze dotknout se jeho tajemství ocitá v temné noci, v níž je ale přítom Ježíš v jeho nejvyšší blízkosti. Je to *církev temné noci*, ale také *úsvitu*, protože k temné noci neodmyslitelně patří paprsky naděje přicházejícího Krista.

Obě tyto církve vyhlížejí plný den – den osmý, kdy budeme Boha vidět tváří v tvář (srv. *Žj 22,4*), den, který se již nyní prolamuje do našeho večera a je přítomný i v naší temné noci, protože „Světlo (Slovo-Srdce) září v temnotách a tma ho nepohltila,“ (*Jan 1,5*), den, kdy všichni budeme jedinou sjednocenou *církví osmého dne*. *Večerní církev* je kvasem celého lidstva a táhne lidstvo do Božího Srdce; *církev temné noci a úsvitu* je potom kvasem *církve večerní*, aby ta si nevytvářela „pozemské království“ a nezahnízdila se v hotových odpovědích a aby obě spolu vyhlížely osmý den. V této souvislosti si povšimněme zajímavého detailu: Tomášovo zjevení Krista se odehrává „osmého dne“! (*Jan 20,26*, podle překladu ČEP) Nic není v Janově evangeliu náhodou!

Pokusme se v linii tohoto symbolického přirovnání duchovně přečíst Janův úryvek o Ježíšově zjevení Tomášovi nikoli jako výtku, ale jako *pozvání*. Ježíšova láska je nekonečná, *každé* naše selhání a *každý* náš limit jsou oproti ní *vždy* menší. Proto také *každé Ježíšovo slovo je třeba vždy číst pozitivně*. I kdyby Ježíš dal výtku, vždy je to slovo, které „všecko tvoří nové“ (*Žj 21,5*), a dává ji výlučně proto, aby se toto nové *skutečně* zrodilo. Vzkříšení znamená, že Ježíš v našem vyhaslém srdci rozkřesává oheň Ducha.

Jak v této perspektivě můžeme Ježíšovo *pozvání* vůči Tomášovi? Je to pozvání *večerní církve* k sestoupení do rozměru *církve temné noci a úsvitu*. Jako by mu říkal: To, co se nyní stalo, je toto: na základě toho, že jsi mě uviděl, věříš. Nyní učin další krok. Víra je dynamická, roste s každým krokem člověka, a neměli bychom ji nechat znehybnět. Zvu tě k blahoslavenství Janovu. Koneckonců můžeme si uvědomit, že po Ježíšově nanebevstoupení se Tomáš stejně jako všichni učedníci ocitli ve stejné situaci, kdy museli věřit, aniž by Ježíše viděli. Co je tedy podstatou janovského blahoslavenství „Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili“? (*Jan 20,29*) Obvykle jej čteme jako blahoslavenství těch, kteří dokážou věřit i bez hmatatelných důkazů, pochutin, zakoušení, zkrátka bez vidění Ježíše. Zde však hrozí, že podstatu tohoto blahoslavenství přehlédneme a že se budeme pokoušet *věřit v nepřítomného Ježíše*. Člověk však nemůže zůstat bez Ježíšovy přítomnosti. Je potřeba si uvědomit, kam se Ježíš po svém nanebevstoupení přemístil – *do srdcí učedníků*. Nevidět, a věřit znamená, že Boží Srdce již žije a pulzuje v jejich vlastní hrudi. Neodezírají jej pouze zvenčí, z jeho darů, ale mají jeho život v sobě – a sami se stávají jím. Jsou jako emauzští učedníci, kteří ze soumraku vešli do „domu temné noci“, v němž

rozpoznali Ježíše při lámání chleba. Jakmile jej rozpoznali, on jim zmizel z očí – zůstal však uprostřed nich, v nich, a dal jim odvalu k tomu, aby se vrátili do Jeruzaléma, do srdce *večerní církve*, aby se stali jejím novým kvasem.

S tím také souvisí otázka, kterou někteří kladou, zda se Tomáš Ježíšových Ran skutečně dotkl, či nedotkl, protože Jan to v evangeliu neříká výslovně. Především sám vzkříšený Ježíš Tomáše-*večerní církve* vyzývá, aby se dotkla jeho oslavených Ran. Jsou to právě jeho Rány, skrze které a pro které se vůbec jeho nedostupného Majestátu můžeme dotknout. Ježíš sám to žádá! Nepřišel nám vytýkat, ale touží, abychom se ho dotýkali, skrze jeho Rány. Sám je za ně takříkajíc rád, protože jsou prostředkem jeho lásky, abychom se ho mohli dotýkat a zůstat v jeho nejvyšší blízkosti. Dotýkání se jeho, Ježíše, nikoli pouhé vnímání jeho Majestátu, může nasytit naše srdce – a i jeho Srdce. Jestliže Tomáš vyznává *Pán můj a Bůh můj*, jistě vyznává Ježíšův Majestát a jeho božství. Avšak to, co tvoří jeho nejvyšší údiv, není onen vzdálený Majestát či nedostupné božství, ale to, co Ježíš Tomášovi skrze dotek svého Srdce dal pochopit: jak on, Tomáš–člověk, nanejvýš a nevyvratitelně patří do Božího života – dal mu zahlédnout vlastní, tajemnou a nepochopitelnou (bezprostředně po selhání apoštolů zjevenou) nepochybnou důstojnost Bohočlověka, kterou on, Pán a Bůh, svým vtělením, smrtí a zmrtvýchvstáním člověku zjednal. Tomáš svým pohledem a dotekem Rány Ježíšova Srdce pochopil nikoli Ježíšovo božství, ale *Boholidství člověka*, kterého on sám je účasten. A proto s úžasem vyznává nekonečnou Boží moc.

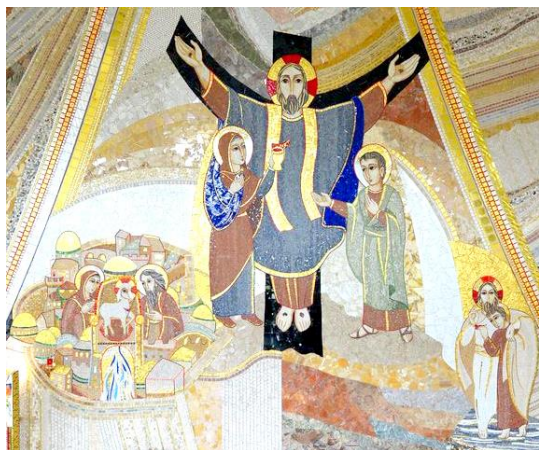
Ježíš vyslovuje ono pozvání k janovskému blahoslavenství také proto, že „toto tajemství je veliké“ (Ef 5,32), a proto musí zůstat skryté. Prosme s papežem Františkem o milost *posvátného neklidu*, abychom se za soumraku *večerní církve* s úctou starali o Ježíšovo mrtvé tělo, které je „živé, i když je mrtvé“ (srv. Jan 11,25–26), a přitom naše srdce přebývalo s Mariiným Srdcem v temné noci stálého vyhlížení úsvitu – Ježíše samotného, po kterém jediném naše srdce touží.

(Povšimněme si, jak na obraze Mattia Prettiho Tomáš vkládá ruku oslavené do Rány Ježíšova Srdce, a zároveň se již misijně dívá na ostatní učedníky jakožto svědek vzkříšení – také bychom mohli říci, že v druhých dokázal spatřit tvář Krista samotného.)

S. Anna Lexmaulová

„Zjevení Ježíše Krista“

V říjnu započala v Římě synoda o synodalitě (to znamená mimo jiné také o vztahu mezi služebným a všeobecným kněžstvím) a my, jako Služebníci Ježíšova Velekněžského Srdce, cítíme potřebnost a zodpovědnost modlitby za tuto důležitou událost, zejména v podpoře papeže Františka. Modleme se na něj a za celý průběh synody!

Papež František toto setkání zahájil slovy ze Zjevení: přirovnal nás, církev, k „zástupu ze Zjevení“ (srv. *Žj* 7,9), který se nachází

v okamžiku otevření sedmé pečeti – v tichu a naslouchání tomuto velkému tichu (srv. *Žj* 8,1). Tuto intuici papeže Františka můžeme vzít za svou a rozjímat v tomto čase hlouběji o knize Zjevení, která pojednává nejen o konci časů, ale zejména o podstatě vnitřního zápasu, který církev (Ježíš v církvi) vede po celé dějiny až do Ježíšova druhého příchodu.

„Zjevení Ježíše Krista, jež mu Bůh udělil, aby svým služebníkům ukázal, co se musí vbrzku stát; on to prostřednictvím svého anděla naznačil svému služebníkovi Janovi.“ (*Žj* 1,1)

Židé biblické knihy nazývali podle jejich prvních slov, jako například Genesis (Počátek), která začíná slovy „Na počátku“ (povšimněme si, že poslední kniha Bible se nejmenuje analogicky „Konec“, ale Zjevení, odhalení, pozvání do Božího života). Knihu Zjevení běžně nazýváme Zjevení svatého Jana. Ve skutečnosti by se podle svého řeckého originálu měla jmenovat doslova **Zjevení Ježíše Krista**. Jediný Ježíš totiž má opravdové zjevení, tedy znalost Otce, jeho Srdce: Otec Ježíši *jako Bohu* dává všechno, odhaluje mu v plnosti své Srdce, a tím jej tvoří jako Slovo. Ježíš mu hned vzápětí zase odhaluje své Srdce, vrací mu jej. Tento tep vzájemného odhalování, poznávání, činí Osobu Ducha.

Otec dává Ježíši všechno i *jako člověku*, protože je člověkem dokonale poslušným – to, co mu Otec nabízí, dokáže přijmout v plnosti. My zjevení (tomuto vzájemnému předávání Srdcí Otce a Syna) rozumíme natolik, nakolik máme účast na Kristu. Je to obrovská důstojnost člověka – mít možnost účasti na nebeském dialogu mezi Otcem a Synem. Ježíš jako vtělený člověk měl vlastně stále zjevení (obdobně jako Panna Maria), protože měl stálou znalost Srdce Otce a stále s ním dýchal (o to my usilujeme, když se snažíme o *modlitbu srdce*). Když se potom v evangeliu říká, že se šel modlit na opuštěné místo, znamená to ještě hlubší a intenzivnější výlučnost

tohoto zjevení – vztahu s Otcem, sestupu do jeho Srdce (můžeme si přečíst krásnou knihu od Alana Amese *Ježíšovými očami*, kde se tato Ježíšova důvěrnost s Otcem popisuje). Ježíš nás tím učí, jak velmi podstatná tato výlučnost a sestup do hlubin jeho Srdce je. Kniha Zjevení pak básnickými obrazy přibližuje celou dynamiku a zejména *cíl* tohoto sestupu (tím je nebeský Jeruzalém, to znamená naše srdce spojené s Ježíšovým, a nebeská liturgie v něm – plnost života nad pomyšlení, který můžeme v závdavcích získat již nyní, na zemi). Zjevení není cosi nadpřirozeného (či v našem chápání mimořádného a nedostupného), ale naopak dokonale přirozeného: k tomuto kontaktu čili kardiognózi (rozumění Srdci Božímu, z něhož vychází rozumění srdci vlastnímu a bližního) nás Bůh původně stvořil a určil. Zjevení je podstata křesťanství – Bůh se nám zjevuje a chce se zjevovat, odhalovat. Kniha Zjevení celé drama tohoto návratu k přirozenosti popisuje. Líčí to, co prožívá ten, kdo se statečně pustí do duchovního života – takový člověk, který srdcem vidí zjevení a má na něm životní účast, je skutečný ctitel Božího Srdce.

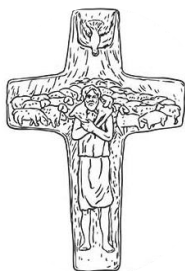
Služebníkem je tedy ten, kdo kontemplací knihy Zjevení sestupuje do hlubin Božího Srdce. Cílem modlitby v duchovních cvičeních podle svatého Ignáce je, abychom se od *bázně služebníků* (kdy plníme příkázání) nechali přetvořit k *bázni synů* – tím nás zve dovnitř samotného trojičného sdílení Otce a Syna. První služebnicí, která Ježíšovo Srdce znala do všech podrobností, je Panna Maria. Ona sama se nazývá „služebnicí Páně“. A přesto Ježíš ji od samého počátku oslovuje „Matko“. Zatímco u svatého Ignáce máme pozvání k (nejvzácnějšímu) synovskému sdílení, na Panně Marii nám Bůh sám ukazuje další nepochopitelné povolání člověka: stávat se doslova otcem/matkou Boha. To se děje skrze skutečnou pokoru. Panna Maria si na své „Bohomaterství“ nečiní nárok, dokonce o sobě prohlašuje, že je „*doulos*, otrokyně“. Být „otrokem“ (srv. *Mt 20,27*) neznamena neumět říct ne a udělat vše, co koho napadne, ale například v rámci rodiny trpělivě snášet drobné nedostatky druhých anebo držet ono *silencium* z knihy Zjevení, o němž mluví papež František – rozjímáme o tom, co to znamená. Když si osvojíme ticho srdce, Ježíš sám nám může začít **ukazovat**, co to vše, co čteme ve Zjevení, stejně tak jako v evangeliích, znamená.

„**To, co se musí brzo stát**“, je jediné dějinný kříž a vzkříšení – Zjevení chce pouze dát hlouběji porozumět, co se v celých dějinách i v životě každého křesťana děje. Svatý Ignác má v *Duchovních cvičeních* krásný obraz vtělení: „Tři božské Osoby hleděly na zemský povrch plný lidí, a poněvadž viděly, že všichni lidé sestupují do pekla, ustanovily ve své věčnosti, že se druhá Osoba stane člověkem, aby spasila lidské pokolení.“ (DC, č. 102) Když Ježíš v evangeliu říká, že se musí „naplnit Písmo“ (srv. *Lk 24,44*) anebo když mluví o „své hodině“ (srv. *Jan 4,23.12,23*), míní tím právě toto, co se „musí stát“ (srv. *Lk 24,7*): kniha Zjevení je odhalením věcí, které se začaly odvíjet, „rozvířily“ se Ježíšovým vtělením. Proti nutnosti zákonů světa po pádu, proti jeho neprostupnosti a zdánlivé nadvládě zlého stojí nutnost Ježíšova kříže a vzkříšení – jeho definitivního vítězství, jediná skutečná „nutnost“: „Vládcе tohoto světa je již odsouzen.“ (*Jan 16,11*) Tato dynamika je nevyhnutelná a každý se jí ve svém životě bude muset jednoho dne dotknout. Když se mu to podaří, začne žít ve „věčném brzy“ již v tomto životě. Žijeme v temné noci, která nevyhnutelně směřuje k úsvitu vzkříšení. Teolog Pavel Florenskij vyslovil

myšlenku, že na ontologické rovině Ježíš již zvítězil, a stvoření ho pouze musí fenomenologicky „doběhnout“.

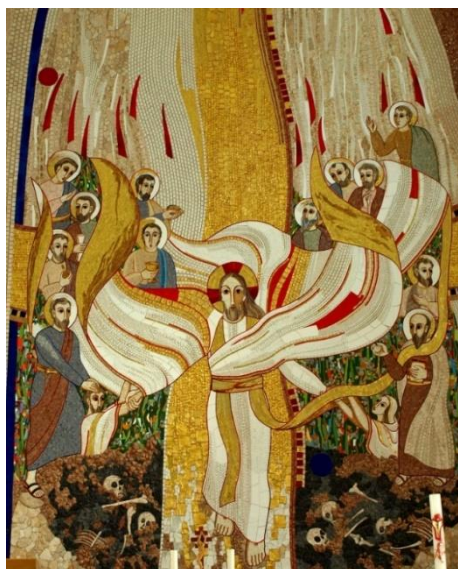
Zjevení je jako ikona – styčná plocha mezi nebem a zemí – maximální vydávání se Boha v jeho božské přirozenosti člověku na této zemi (jakoby probarvení bílé plochy hostie). Jako ikonu je také nutné je číst. To vše znamená **skrže anděla**, konkrétní vyjádření, jak k nám Bůh mluví. Vždy máme nějakého „Jana“, který nám zjevení zprostředkuje (ať už četbu Písma, nebo výklad nějakého člověka, žijícího, třeba papeže Františka, nebo světce v nebi). Také Panně Marii zvěstoval realitu vtělení anděl. Vtělení samo je vlastně takovým zprostředkováním mezi Bohem a člověkem. Svatý Ignác byl přesvědčen, že Bůh dává zjevení každému, nejen těm, které pokládáme za obdařené mimořádnými („nedostupnými“) dary. Styčnou plochou tohoto zjevení je *srdce*. Koneckonců i zjevení všech mystiků prochází přes jejich jedinečné srdce a na míru jejich spolupráce. Prosme tedy, abychom ve svém srdci objevili osobní zdroj mystiky: o tom také vypráví kniha Zjevení.

S. Anna Lexmaulová

Prosinec 2023

Zjevení – duchovní zření

V minulém rozjímání jsme v zamyšlení nad knihou *Zjevení* četli, že styčnou plochou mezi nebem a zemí je *srdce* – je „orgánem“ *duchovního zření*, kterým uchopujeme celou realitu, svět viditelný i neviditelný. Skrze ně se můžeme privilegovaným způsobem setkávat s Pánem nebe a země, který je První i Poslední. *Zjevení* znamená odhalení věcí tak, jak jsou: „To, co oko nevidělo, co ucho neslyšelo a nač člověk nikdy ani nepomyslel, co všechno Bůh připravil těm, kdo ho milují. Nám to Bůh zjevil skrze svého Ducha.“ (1Kor 2,9–11) V duchovním životě usilujeme o komplexní vidění světa, dar *rozlišování srdce*. Tuto orientaci srdce si v první řadě vyprošujeme od Pána a ve velké pokorě se jí postupně učíme a vtělujeme do života.

„Ten (služebník Jan) dosvědčil Boží slovo a svědectví Ježíše Krista, vše, co viděl. Blaze tomu, kdo *předčítá* slovo tohoto proroctví, a blaze těm, kdo *slyší* a *zachovávají*, co je tu napsáno, neboť čas je blízko.“ (Zj 1,2–3)

Zjevení, které čteme a je nám hlásáno, musí projít námi samotnými, musí být „propasírované“ naším vlastním srdcem a životem (častým symbolem Ježíšova kříže je proto lis na víno – dobré víno Ducha v našem srdci). Cílem není, abychom pouze „správně viděli“ (a tak posouzení reality vlastnili), ale abychom o něm svědčili, protože „Utěšitel o mně vydá svědectví, i vy pak vydáte svědectví“ (srv. Jan 15,26–27). Svědectvím Ducha je láska: realizace otcovství/mateřství vůči druhým. Svědectví není pouze hlásání, ale v první řadě živé krvácení srdce, protože skutečná láska krvácí – prvním svědectvím je *mučednictví srdce*.

Čas, který je již blízko, je *kairos*. Otec Špidlík vysvětluje rozdíl mezi časem *chronos* a *kairos*: „Fyzikové, přírodopisci objevují, že je svět krásný, protože je harmonickým dílem jednoty, účelnosti, přírodních zákonů, jakýsi obrovský orloj. Duchovní lidé jdou dál. Za tou harmonií světa slyší hlas komponisty, který ji složil a hraje, obrovské hodiny světa jim ukazují čas určený k setkání.“ *Chronos* (čas chronologický – říká se, že zlý duch je otrokem času) a *kairos* (čas relativní čili vztahový, skrze který se již nyní dotýkáme nebe) nejsou dva časy za sebou, ale vedle sebe, které jsou nám dostupné: musíme učinit „skok“ z jednoho do druhého, tj. sestoupit z hlavy do srdce, začít vidět srdcem, celistvě, v souvislostech. „Návod“ k tomuto skoku dávají tři důležitá slovesa: *číst, slyšet, zachovávat*. Ta

vyjadřují jediný děj nejdůležitější modlitby – zpytování svědomí, respektive *zpytování srdce*. Na nich si můžeme objasnit tři roviny *zpytování srdce*, v ignaciánském slovníku tzv. partikuláre (zvláštního zpytování, jež je speciální tím, že se nezaměřuje na negativní posuzování vlastních hříchů pro zpověď, ale chce člověka každodenně směřovat ke stále *lepšímu*).

Číst v řečtině znamená také „znovu-poznávat“, tedy rozlišovat. Znovu-přečíst to, co se v mém životě děje – to je výsada člověka. Zvíře „čte“ realitu, nahrává ji smysly a pak podle pudů vyhodnocuje a chová se podle toho. Člověk „znovu-čte“, vyhodnocuje podle Slova-Ježíše. To je smysl *zpytování srdce* – naleznout smysl toho, co se v našem životě a srdci odehrává. První rovina partikuláre se zaměřuje na to, co reálně v našem životě a srdci je, nikoli na to, co by mělo být. Když upřímně zpytujeme srdce, prolínají se tam touhy a očekávání s bolestmi a ostny v podobě našich selhání. Jakmile se nám podaří dobře formulovat, co je naším největším ostnem v životě (a to nejen selháním, ale také největší touhou), pak máme návod, jak žít první roviny partikuláre. To, co je ostnem, s pomocí Pána přeorientujeme do „plusu“, do ctnosti. Nestačí negovat hřích, ale je třeba žít ctnost. To, co v našem životě, v našem srdci představuje největší slabinu, zároveň tvoří naši největší kapacitu pro dobro. To je překvapivá novost křesťanství – „Všechno tvořím nové.“ (Žj 21,5) Je tedy třeba naše životní ostny „znovu-přečíst“ v perspektivě Pánova Srdce a rozumět svému životu nově. On je prvním zdrojem všeho dobra. Proto se ve svém zpytování pokusme přestat zaměřovat na sebe, jak se daří žít ctnosti nebo blahoslavenství nám, ale zaměřit se na Ježíše – jak je žil On ve svém životě a nyní je žije v nás? Můžeme tak ve svém zpytování srdce nazírat na Ježíše chudého, plačícího, tichého, lačnického a žíznícího po spravedlnosti, milosrdného, čistého, pokojného, pronásledovaného pro spravedlnost... To je obrácená perspektiva naší modlitby a zpytování.

Slyšet v řečtině znamená „ze slyšení se učit“. V tom spočívá druhá rovina partikuláre: nejen život, srdce vyhodnotit, ale také vyrůst a rozkvést v tom, jak nás Pán stvořil. Člověk si to může formulovat tak, že se zamyslí nad tím, v čem dobrém nejvíce vynikal v té době, která tvořila jeho ryzí dětství, spočívání v prvotní svatosti Otcova ráje (ať už v dětství jako takovém, nebo „dětství“ po konverzi), co žil jako největší vlitou přednost ve veliké samozřejmosti, a co v průběhu života pozapomněl, poztrácel. Pán ve *Žjevení* vyzývá, abychom si vzpomněli na svou první lásku (srv. Žj 2,4), ono intenzivní hoření srdce, zamilování do Pána, hořící srdce, které stále žije v jeho *věčné paměti* a které nám on chce obnovit a darovat již ne jako dětsky samozřejmou ctnost, ale jako osobní vyzápasenou syntézu. První rovina partikuláre se tím prohlubuje a stává se zralým plodem života svatosti.

Třetím slovesem je *zachovávat*. V řečtině to znamená doslova strážit, „věznit“, držet se něčeho. V kořenu slova je také slovo čekat a synonymem slova je bdít. Když náš život sestoupí do druhé roviny partikuláre, pochopíme, že naším povoláním není naplnit míru „dobrých skutků“, ale naleznout osobní syntézu života a *být* člověkem této syntézy – *umět žít*. Touto syntézou ale není nic jiného, než že „již nežiji já, ale žije ve mně Kristus“ (Gal 2,20) – z našeho srdce září vzkříšený Kristus. Toho se chceme držet a Ježíše takříkajíc „věznit“ v našem srdci. On je velmi rád naším „vězněm“, zejména když my nejsme „posluchači zapomnětliví“ (Jak 1,25), ale *bdíme*

a *očekáváme* – Ježíšův druhý příchod. Třetí rovina partikuláre je způsob, jakým máme vyhlížet svého Pána, jak každý z nás osobně má nejkrásněji, nejhlouběji vyhlížet a žít druhý příchod. To má však v rukou sám Pán. Ježíš nás vlastní a my zase „vlastníme“ Ježíšův druhý příchod. To je naše štěstí a dává nám to sílu žít v těžkostech.

Jako „vánoční dárek“ se můžeme pomodlit Korunku ke svatému Ignáci (na klasickém růženci) a prosit o rozlišování srdce:

Na začátku: Otčenáš, Zdrávas, Věřím.

Na kuličkách, kde se v růženci modlíme Otčenáš: Svatý Ignáci, dokázal jsi soustředěně hledět do Božího Srdce! Prosím tě, vymodli mi tento dar, abych činil vše k největší slávě Božího Srdce! Amen.

Na kuličkách, kde se v růženci modlíme Zdrávas: Když tě následuji, můj ... Pane, nemohu se ztratit. (Před „Pane“ doplníme, jak chceme Pána oslovit: chudý, plačící, tichý, lačnický a žíznivý po spravedlnosti, milosrdný, čistý, pokojný, pronásledovaný pro spravedlnost, pokorný, potupený, trpělivý, mírný, spravedlivý, moudrý, laskavý, krásný, milovaný, drahý, nejdražší...)

S. Anna Lexmaulová

